Зі скарбнички творчого вчителя

Укладачка Жайворонок Наталія Валеріївна, методистка сектору української мови та літератури, зарубіжної літератури науково-методичної лабораторії мовно-літературної освіти кафедри методики викладання і змісту освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

Тренувальні тести з української мови

Складне речення (повторення й узагальнення)

Складносурядне речення

І варіант

1. Складносурядним є речення

А Латаття ніжилось в Озерах, хитали ряску карасі.
Б На вечірньому небі потьмяніли і щезли сріблясті зірки.
В Національна своєрідність зближує нації, а не роз’єднує їх.
Г Усе іде, але не все минає над берегами вічної ріки.
Д Хто своє носить, той чужого не просить.

2. Протиставний смисловий зв’язок мають частини складносурядного речення

А Запрягайте коні в шори, коні воронії, та й поїдем доганяти літа молодії.
Б Темне небо лежало, і хмара ходила навкісна, та шуміли тополі.
В Була я щаслива, та терном поросла моя дорога до того щастя.
Г Ялинка затремтіла від низу до вершечка, та кілька глиць упало на сніг.
Д Лиш коники в стерні сюрчали та марево хилилось до землі.

3. Одночасність подій виражають частини складносурядного речення (розділові знаки пропущено)

А Багряне сонце сутінню лісною у просвіт хмар показує кіно і десь на пні під

сивою сосною ведмеді забивають доміно,

Б Раптом заблискотів заколихав вогнями весь правий берег і стало видно скіфські могили над Дніпром і лівобережні піски.

В Біла стежка в далечі губилась а мені у безтурботні дні назавжди навіки полюбились ніжні і замріяні пісні,

Г Одна хвилинка темного горя і вмить усміхнулось направо усміхнулось наліво і золоте поле махнуло крилами аж до країв синього неба.

Д Ще лише хвилинка-друга і гарячі коні порівняються з маврійським дубом.

4. Складносурядне речення утвориться, якщо серед варіантів продовження речення *Вітру на морі не було…* вибрати

А коли ми повернулися з екскурсії.

Б хоча за прогнозом і обіцяли буйного.

В як і очікуваного кілька днів сонця.

Г проте клекотав сильний прибій.

Д штиль радував матерів із дітьми.

5. Складносурядне речення утвориться, якщо серед варіантів продовження речення *Сонце заходило…* вибрати

А розкидаючи рожеві плями по піску.

Б і тепло разом із собою забирало.

В і надворі починало вже темніти.

Г ніби пірнало в безкрає море.

Д і накладало ніжні сліди на берег.

6. Складносурядне речення утвориться, якщо серед варіантів продовження речення *Зривалися в небо ластівки…* вибрати

А коли вибігав у двір старий кіт.

Б ховалися комахи в невидимі щілини.

В і різко тараном падали вниз.

Г та вимальовували в ньому арфу.

Д і розбивали небо блискавки.

7. Перед виділеним сполучником треба поставити кому в реченні (розділові знаки пропущено)

А Удосвіта знов загули на морозі сосни *і* закричали півні на горищах.

Б Тут кажуть уночі горять вогні болотні *чи* світяться корчі зотлілі до трухи.

В Зрідка тут пробіжить заєць *або* спиниться на кручі вовк.
Г В одну мить розсунувся простір *і* стали ближчими зорі.
Д На сизих луках скошено траву *і* літо буйне в береги ввійшло.

8. Перед виділеним сполучником треба поставити кому в реченні (розділові знаки пропущено)
А Ну хто не грав його *і* хто не слухав?
Б Десь коні ржуть *і* глухо грають сурми.
В У полі сонце *і* в селі все залито гарячим сяйвом.
Г Без Слова немає обнови *і* часу мертвіє відлік.
Д Вже червоніють помідори *і* ходить осінь по траві.

9. Перед виділеним сполучником треба поставити кому в реченні (розділові знаки пропущено)
А На небі з хмар творилися темні хащі лісів *і* в їхньому русі й розвої вчувалась хода весни.
Б Тільки синиці посвистують *та* інколи прошелестить угорі невидима гайвороняча зграя.
В А сьогодні над Харковом зупинились табуни південних хмар *і* йде справжній тропічний дощ.
Г Уже вся долина й гори блищать вогнями *і* разом з димом із землі здіймається вгору і пісня.
Д Від лісу тягло свіжим настоєм живиці *та* долітали лункі удари сокири.

10. Коми НЕ ТРЕБА ставити між частинами складносурядного речення (розділові знаки пропущено)
А Тільки коники сюрчать та перепел іноді підпадьомкує.
Б І наперед не треба ворожити і за минулим плакати не варт.
В Над Дніпром клубочиться задуха і пахне степом сизий деревій.
Г Пливе над світом осінь як медуза і мокре листя падає на брук.
Д Нове століття вже на видноколі і час новітню створює красу.

11. Складносурядне речення утвориться, якщо серед варіантів продовженням речення *В гаю співають солов'ї…* вибрати
А коли весна приходить справжня.
Б дарма що холоди і злива.

В і піснею сповіщають про весну.
Г а в грудях калатає.
Д і заливаються, і мріють.

12. НЕ ТРЕБА ставити тире між частинами складносурядного речення (розділові знаки пропущено)
А Пройшла гроза і ніч промчала.
Б Глянуть не встигнеш і вік промайне.
В Зросли заводи і міста і відступили хащі.
Г Дунув вітер понад степом і сліду не стало.
Д Минуло чимало років і крила поважчали.

ІІ варіант

1. Складносурядним є речення
А Старенька жінка вносила соломки і, вся залита сяйвом золотим, чогось палила у печі іконки, поцілувавши кожну перед тим.
Б Дорога зіп'ялась на невисокий перевал і круто збігла вниз по вапнистому білому схилу.
В То наближаючись, то віддаляючись, але не стихаючи зовсім, гуркотіло і гуркотіло два трактори в полі.
Г Холодні зірки мерехтіли в темному небі, і нескінченний Чумацький Шлях простягся у вічність.
Д Народилося літо з дощів і холодних снігів, наполохано сіло в садочку під вишнею.

2. Коми НЕ ТРЕБА ставити між частинами складносурядного речення (розділові знаки пропущено)
А Хай наше слово не вмирає і наша правда хай живе!
Б І журиться вікнами наша хатина і шепче задумливий сад.
В Лиш храм збудуй а люди в нього прийдуть,
Г Танула сиза мла й у первісній величі сходило сонце.
Д Гроза пройшла і грім ударив десь збоку.

3. Коми НЕ ТРЕБА ставити між частинами складносурядного речення (розділові знаки пропущено)
А Козацький вітер вишмагає душу і я у ніжність ледве добреду.

Б Лиш гул од копит степом котився та хліба шелестіли.
В А вже весна і знову серця щем і знов надія мертва оживає.
Г А літо йде полями і гаями і вітер ніє і цвіте блакить.
Д Реве Дніпро й лани широкополі медами пахнуть колосом шумлять.

4. Коми НЕ ТРЕБА ставити між частинами складносурядного речення (розділові знаки пропущено)
А Не сплять лиш цвіркуни і фонтан та кліна очима-зорями небо.
Б Чи то мені здається чи то справді свист тихшає?
В Під вечір стихли голоси й засяяли в небесах зорі.
Г А гуси знов ґелґочуть на озерах і пахнуть медом плавні навесні.
Д Або розумне казать або зовсім мовчать.

5. Тире треба поставити між частинами складносурядного речення (розділові знаки пропущено)
А Тепло було й вишні цвіли рясно.
Б Заснули доли і полонина в тиші спить.
В Ураз труснуло всю світобудову і тиша впала на свічадо плес.
Г Ясно ще осіннє сонце сяє та холодом осіннім вже в повітрі потягає.
Д Чи то мій сон чи просто чорна магія чола.

6. Тире треба поставити між частинами складносурядного речення (розділові знаки пропущено)
А Микола направив струни повів смичком і жалібна пісня розляглася по хаті.
Б На яру стояло чималеньке село і посеред села біліла невеличка нова церква.
В Проходять покоління во землі та кожне творчий слід свій залишає.
Г Зустрілись двоє пізно по зимі та вже на скронях паморозь зимова.
Д Чи біля тебе душу відморожу чи біля тебе полум’ям згорю.

7. НЕ ТРЕБА ставити тире між частинами складносурядного речення (розділові знаки пропущено)
А Чимось зарадиш людині і на душі легко весь день.
Б Чужих два слова в пісні буде і пісня вся тоді чужа!
В Озвався постріл над рікою і на коня схиливсь козак.
Г Давно закінчилася злива і хмари розійшлися.
Д Квітує жито і ячмінь колос викидає.

8. Перед виділеним сполучником треба поставити кому в реченні (розділові знаки пропущено)

А Знову яблуні цвітуть *і* лунає знайомий мотив.

Б Вночі спадали хмари куряви *і* затихав Путивль.

В Знов зустріча земля годину літню *і* дерево пахучо зацвіта.

Г Під стріху вигнався соняшник *і* кручені паничі по ньому в'ються.

Д Де-не-де біля вирв сивіє безводний полин *або* кущиться пахучий чебрець.

9. Правильно поставлено розділові знаки в реченні

А Ти ще виболюешся болем, ти ще роздерта на шматки, та вже крута і непокірна, ти випросталася для волі.

Б Ти ще виболюешся болем, ти ще роздерта на шматки та вже, крута і непокірна, ти випросталася для волі.

В Ти ще виболюешся болем, ти ще роздерта на шматки, та вже, крута і непокірна, ти випросталася для волі.

Г Ти, ще виболюешся болем, ти ще роздерта на шматки, та вже, крута і непокірна, ти випросталася для волі.

Д Ти ще виболюешся болем, ти ще роздерта на шматки, та вже, крута і непокірна ти випросталася для волі.

10. Правильно поставлено розділові знаки в реченні

А Безконечні стежки скриті, інтимні, наче для самих близьких, водять мене по нивах, а ниви котять та й котять зелені хвилі і хлюпають ними аж в краї неба.

Б Безконечні стежки, скриті інтимні, наче для самих близьких, водять мене по нивах, а ниви котять та й котять зелені хвилі і хлюпають ними аж в краї неба.

В Безконечні стежки, скриті, інтимні наче для самих близьких, водять мене по нивах, а ниви котять та й котять зелені хвилі і хлюпають ними аж в краї неба.

Г Безконечні стежки, скриті, інтимні, наче для самих близьких водять мене по нивах, а ниви котять та й котять зелені хвилі і хлюпають ними аж в краї неба.

Д Безконечні стежки, скриті, інтимні, наче для самих близьких, водять мене по нивах а ниви котять та й котять зелені хвилі і хлюпають ними аж в краї неба.

11. Крапку з комою треба поставити між частинами складносурядного речення (розділові знаки пропущено)

А Чумацький віз тихо рипить піді мною а в синім небі Чумацький Шлях показує дорогу.

Б Кам'яні баби стояли на курганах і сліпо дивились у далечінь та ще високо в небі шугали орли шукаючи нової поживи.

В То по полю б я хотів чорним вихором летіти то мавок серед лісів я б ловив на зойк трембіти.

Г Дерево стояло ще голе однак на вітах його вже починалось пташине життя.

Д Шаблю вибито з рук але з серця не вибито дух волі й жадання краси!

12. Укажіть складносурядні речення, що виражають одночасність і послідовність подій:

А Жовтий лист покружляв, і зів'яло опав на плече.

Б Не вдержав старий Запорожець непроханої сльози, і покотилася вона, гаряча, на його сиву бороду.

В Ось ранок синім возом їде і сонця сніп в село везе.

Г Зараз тільки сухе бадилля стовбурчилось на городі та стриміло соняшничиння.

Д На землі і в повітрі білів сніг та манячили цупкі замерзлі стовбури дерев, закурених снігом.

Складнопідрядне речення та речення з кількома підрядними

І варіант

1. Які складні речення називаються складнопідрядними?

А складне речення, яке має дві або більше граматичних основ, частини якого об'єднуються за змістом

Б складне речення, в якому рівноправні частини з'єднані сурядними сполучниками

В складне речення, у якому нерівноправні за змістом і граматично частини з'єднуються підрядним сполучником або сплучним словом

Г складне речння, частини якого поєднуються не сполучниками і сполучними словами, а інтонацією

2. Виділене слово є сполучником у реченні

А Бідний, невдалий, нещасливий і нездоровий - це той, **хто** часто використовує слово "завтра".

Б Важка праця - скупчення легких справ, **які** ви не зробили, коли повинні були зробити.

В Ваш мозок може все, абсолютно все, **коли** переконаєте себе в цьому.

Г Існує єдиний спосіб, **щоб** все змінилося, - змінитися самому.

3. Складнопідрядним реченням з підрядним з'ясувальним є речення

А Хата, що стала для мене прихистком, розміщувалася вище за інші.

Б Якщо молодший ні з чим не криється,старший не повинен дорікати.

В Цілком у твоїх силах зробити, щоб світ довкола став трішки кращим.

Г Нас ніхто не чує. бо нас нікому почути.

4. Складнопідрядними є всі речення, ОКРІМ

А Вибирайте шлях складніший, адже там менше конкурентів.

Б Перемоги не роблят тебе сильнішим: тільки долаючи труднощі, ти міцнієш.

В Якщо людина працює над собою, світ навколо змінюється.

Г Не скаржтесь на життя, тому що могло не бути й цього.

5. Складнопідрядним із підрядною частиною обставинною місця є речення

А Не живе ледачий, де кипить робота.

Б Веди мене ти сам, як ти хочеш.

В Вона засоромилась вся, аж сльози заблищали на очах.

Г Я керував стерном, до певної мети мій човен плив.

Д Навколо стало видно, як удень

6. Складнопідрядне речення із обставинною допустовою частиною утвориться, якщо до фрагмента *Треба бути відважним і сильним* додати продовження

А навіть якщо весь світ проти тебе.

Б дарма що інколи це важко.

В аби стати Людиною.

Г та не коритися обставинам.

7. Замінити підрядну частину відокремленим означенням можна в реченні

А Якщо ви народилися без крил, не намагайтесь перешкодити їм вирости.

Б Не дозволяй тимчасовим невдачам переконати тебе, що все життя погане.

В Народ, що не знає своєї історії, є народом сліпців.

Г Кожен день не може бути цілком хорошим, хоча є щось хороше в кожному дні.

Д Багата держава, яку утворюють бідні люди, абсурд!

8. Установіть відповідність між фрагментом складнопідрядного речення та видом його підрядної частини

Фрагмент речення	*Вид підрядної частини*
1. ... утомилася, так …	А з'ясувальна
2. ... засміялася, хоч ...	Б обставинна причини
3. ... зустрілися, щоб ...	В обставинна мети
4. ... затрималася, тому що	Г обставинна допустова
	Д обставинна наслідкова

9. Установіть відповідність між фрагментом складнопідрядного речення та видом його підрядної частини

Фрагмент речення	*Вид підрядної частини*
1. Це була така мука, що …	А з'ясувальна
2. Там, де ... , озеро було прозоре.	Б обставинна допустова
3. День був погідний, так що ...	В означальна
4. Розквітли перші почуття, хоча ...	Г обставинна наслідкова
	Д обставинна місця

10. Установіть відповідність між видом підрядного речення та його прикладом

Вид підрядного речення	*Приклад*
1. означальне	А Відомі численні випадки, коли в соцмережах займаються благодійністю.
2. з'ясувальне	Б Коли красу світлин природи, зроблених п'ятирічним хлопчиком, побачили в National Geographic, запросили дитину стати наймолодшим фотографом світу.
3. обставинне часу	В Через соцмережі всі дізналися, коли відбудеться віче.
4. обставинне умови	Г Коли прийдеш зі щколи, спочатку відпочинь.
	Д Ми продовжуємо забруднювати

	довкілля, хоча розуміємо небезпеку такої поведінки.

11. Позначте речення, яке відповідає такій характеристиці: складнопідрядне речення з неоднорідною підрядністю

А Мова - наша зброя, якою ми служимо народові, що нас народив, вигодував, виховав.

Б Життя карає неодмінно за кожен гріх, за хибний крок, поки збагнеш, що не година, а все життя - один урок.

В Коли людині є що сказати, вона виллє з глибини власної душі все те, що має, на папір або полотно.

Г Хіба не вірите, що скоро день засвіте, що сонце наше вже з-за обрію встає...

12. Позначте речення, що відповідає такій характеристиці: складнопідрядне речення з однорідною підрядністю

А Усіх, хто живе в Україні, має об'єднувати в суспільство українська мова, котру треба знати.

Б Скажи мені, всесильна мово, з якого джерела буття тече струмок, що зветься Слово, в ріку несмертного життя?

В Повінь добрих почуттів затоплює вчителя, коли він чує, як довірливо тулиться до нього дитина.

Г Велике діло, коли людина має чисте сумління, коли ніякі тіні не каламутять, не забруднюють душу.

ІІ варіант

1. Укажіть правильне твердження

А У складнопідрядних реченнях уживаються сполучники сурядності та підрядності.

Б Сполучник *якщо* вживається у складнопідрядних реченнях з підрядними умовними і з’ясувальними.

В Складнопідрядне речення має дві граматично пов’язані частини – головну і підрядну.

Г У складнопідрядному реченні між простими реченнями не ставиться кома.

2. Укажіть складнопідрядне речення

А Тут саме життя підіймає, бо рано починається трудовий день.

Б Зоряно над селищами було, а там десь у степах хмара заходила і безгрішно ламалися стебла блискавок.

В У різну пору дня лютневий сніг цвіте по-різному, проте зараз, ополудні, розцвів чи не найяскравіше.

Г Миттю старий одстебнув геть лижви і, наставивши коляку, як спис, гайнув уперед.

3 . Укажіть складнопідрядне речення, у якому засобом зв'язку є сполучник

А А я дивлюсь на розпатлані дерева в саду, на віхті туману, що плутаються між їхніми кронами.

Б Я дивився й слухав цю осінню картину, що мала заворожуючий зоровий та звуковий ряд і поволі ступав схилом яру.

В Звідси добре було видно поле, смужку зрізаних соняшників під горою і ліс, що вже починав жевріти.

Г Твоя душа готова вмістити в собі все, що вміщає в собі душа Княжої гори.

Д І йому думалося, що сьогодні у їхній хаті не світитиметься.

Завдання № 4 – 6 містять ТРИ правильні відповіді

4. Укажіть складнопідрядне речення, у якому підрядна частина стоїть усередині головної

А А хто стрічався на шляху зо мною, того я щирим серденьком вітала.

Б Аж на третьому ярусі тієї страшної схованки, що широким коридором перенизувалась на дві половини, по обидва боки були пророблені невеликі комірки.

В Хліба, що їх змив дощ, яскраво зеленіли.

Г Як парость виноградної лози, плекайте мову.

Д Там, де сонце торкнулось вершечків, спалахнуло листя золото-зеленим вогнем.

5. Укажіть правильне твердження

А На кожному кроці, хоч ми і не помічали, виблискували прояви нашої вікової культури у психіці й щоденному побуті людей.

(Це складнопідрядне речення з підрядним допустовим)

Б В українських обрядових піснях подається величний образ Матері Божої, що є зразком для земних матерів.

(Це складнопідрядне речення з підрядним мети)

В Коли на грудях моря розстелялась мла, хвиль сонних перемови повторяли птахи.

(Це складнопідрядне речення з підрядним часу)

Г Тільки гілля кленів і тополь ставало таким пухнастим, наче хтось навмисне обкладав його товстим шаром вати.

(Це складнопідрядне речення з підрядним причини)

Д Й на мить здалося Тарасові, що він крокує розливом білого цвіту.

(Це складнопідрядне речення з підрядним з'ясувальним)

6. Визначте складнопідрядні речення, у яких кома не ставиться між головною й підрядною частинами

А Для того щоб навчитися говорити правду людям треба навчитися говорити її самому собі.

Б Ще невідомо ні колиприйде потяг, ні на яку платформу він прибуде.

В Людині дано язик, певно, для того щоб вона не дуже багато думала.

Г Годинник показує час і коли на нього ніхто не дивиться.

Д А ми далі рушили... І самі не знаємо куди.

7. Складнопідрядні речення поділяються на такі види й підвиди

А Єднальні, розділові, протиставні, з'ясувальні.

Б Означальні, обставинні, протиставні.

В Означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, міри й ступеня, способу дії, порівняльні, мети, причини, умовні, допустові, наслідкові)

Г З'ясувальні, розділові, обставинні.

Д Єднальні, з'ясувальні, означальні.

8. Знайдіть серед поданих речень складнопідрядні обставинні

А Як хочеш від людей шаноби, любов і спів бери в путь.

Б Дмитро вирішив піти до неї, але не знав коли.

В Під небом соковитим і дзвінким, де ходить вітер темний і рум'яний, вони будують променистий дім.

Г Де рідний край, там і під ялиною рай.

Д Щоб не пломеніти горобині самотньо, посадив я поблизу неї нашу українську калину.

9. Визначте, яким є дане речення *Як я люблю оці години праці, коли усе навколо затиха під владою чаруючої ночі.*

А Складносурядне

Б Складнопідрядне речення з підрядним з'ясувальним

В Складнопідрядне речення з підрядним означальним

Г Складнопідрядне речення з підрядним обставинним

Д Просте ускладнене речення

10. Укажіть складне речення, побудоване за схемою

[…дієслово], (щоб…)

А Щоб заможно жити, треба працю любити.

Б Хотілося піднятися вгору, щоб розгорнути сіру бавовняну заслону хмар.

В Христя, щоб як-небудь скоротити час, почала вишивати сорочку.

Г Я для пісні вікно розчинив, щоб вона залила мою душу весною.

Д У лісі поволі смеркало, немов чиясь невидима рука насувала на нього шапку.

11. Укажіть відповідність між реченням та його характеристикою

Види підрядних речень	Приклади речень
А Складнопідрядне з підрядним означальним Б Складнопідрядне з підрядним порівняльним В Складнопідрядне з підрядним мети Г Складнопідрядне з підрядним причини Д Складнопідрядне з підрядним допустовим	1. Хоч ішов на спад вересень, сонце пекло немилосердно. 2. Я вчора сказала дядькові Якиму, щоб він тобі дозволив нарвати черешень. 3. Андрійко обнімав вовка руками й ногами, щоб вовкові було легше. 4. Як ото після градобою колоски на ниві підводяться, так зараз підводяться, відходять душею люди. 5. Тут саме життя підіймає, бо рано починається трудовий день. 6. Роса потягла з вологих трав густий дух пожухлого сіна, що позалишалося в кущах по торішній косовиці.

12. Укажіть складнопідрядні речення з однорідною підрядністю

А Можна нічого не дочекатися, але можна бути щасливим, передчуваючи щастя (В. Коротич).

Б Людина живе доти, доки сад садить чи якесь інше діло робить (В. Дрозд).

В До фізичного відчуття уявляв собі, як торкаюся твердих і м'яких палітурок, як я вдихаю запах їхнього пилу й друкарської фарби (І. Муратов).

Г Скінчивши, він теж помітив, що нема Марка, бо юнга, на думку моториста, танцював гопака та й інші танці вдесятеро краще за нього (М. Трублаїні).

Д Так було і цього дня, який народжувався з синіх присмерків снігів і зелених сосен, що якось бентежно шуміли навколо школи, відчуваючи весну (І.Цюпа).

Е Осінній ранок прислухається, як на городах шерехтять постарілі соняхи, як у садах гупають яблука, як на річці тривожиться перелітна птиця (М.Стельмах).

Складне безсполучникове речення

І варіант

1. Складне безсполучникове речення - це

А складне речення, у якому нерівноправні за змістом і граматично частини з'єднуються підрядним сполучником або сплучним словом

Б складне речння, частини якого поєднуються не сполучниками і сполучними словами, а інтонацією

В складне речення, яке має дві або більше граматичних основ, частини якого об'єднуються за змістом

Г складне речення, у якому рівноправні частини з'єднані сурядними сполучниками

2. Складним безсполучниковим є речення

А Тепло було, й вишні цвіли рясно.

Б Хай наше слово не вмирає і наша правда хай живе!

В При світлі волі всі краї хороші, всі води гідні відбивати небо, усі гаї подібні до Едему!

Г Сичі в гаю перекликались, та ясен раз у раз скрипів.

Д Коли на Юріїв день мороз, то і під кущем овес.

3. Складне безсплучникове речення утвориться, якщо до фрагмента *Життя* -

безцінний дар додати продовження

А і справжній єдиний скарб.

Б люби його.

В коли радієш усьому навколо.

Г отриманий при народженні.

4. Усі речення складні безсполучникові, ОКРІМ

А Найдовший музичний інструмент в світі - українська трембіта, її довжина може досягати чотирьох метрів.

Б Пісня "Щедрик" прозвучала в багатьох закордонних фільмах, наприклад, у фільмі "Сам удома" вона є одним з наголовніших саундтреків.

В Все море зараз спузирило, водою мов в ключі забило, Еней тут крикнув як на пуп.

Г Олешківські піски часто називають українською Сахарою, а ще їх уважають найбільшою пустелею Європи.

5. Між частинами складного безсполучникового речення потрібно поставити двокрапку (розділові знаки пропущено)

А Ще сонячні промені сплять досвітні огні вже горять.

Б Вся природа радіє сонцю сміються поля, дзвенять у повітрі бджоли птахи розспівалися в діброві.

В Гляне холодною водою обіллє.

Г Літо дбає зима поїдає.

6. Між частинами складного безсполучникового речення потрібно поставити тире (розділові знаки пропущено)

А У товаристві лад усяк тому радіє.

Б Порозтають тії білі сніги покриються травицею всі луги.

В Гули бджоли щебетало птаство.

Г У всякого своя доля і свій шлях широкий той мурує той руйнує.

Д Нема без втрати перемоги без горя радості нема.

7. Після речення *Сонце сідає...* треба поставити тире, якщо серед варіантів його продовження вибрати

А ... забираючи з собою тепло.

Б ... місяць вступає у свої права.

В ... вітерець гуляє, тиша настає.
Г ... одягаючи небо в червоні шати.

8. Після речення *Пес заспокоївся...* треба поставити двокрапку, якщо серед варіантів його продовження вибрати
А ... птахи заспівали, сонце сіло.
Б ... кіт, навпаки, став на дибки.
В ... почувши запах господаря.
Г ... нарешті його нагодували.

9. Прочитайте речення *У деяких школах не ставлять погані оцінки й дають школярам стільки спроб, (1) скільки їм потрібно (2), щоб відповісти правильно; (3) однак у житті все інакше: (4) перемагає той, хто навчився правильно оцінювати свої вчинки, (5) не підкорюючись обставинам.*
Правильно пояснено вживання розділових знаків у кожному рядку (цифра позначає попередній розділовий знак), ОКРІМ
А 1 - кома між частинами складного речення
Б 2 - кома при однорідних членах речення
В 3 - крапка з комою між частинами складного речення
Г 4 - двокрапка між частинами складного речення
Д 5 - кома при відокремленій обставині

10. Установіть відповідність між розділовим знаком між частинами безсполучникового речення і прикладом його вживання (розділові знаки пропущено)

Розділовий знак	*Приклади*
1. кома 2. крапка з комою 3. тире 4. двокрапка	А Для багатьох число "лайків" є відображенням ступеня визнання такі люди потребують моральної підтримки. б) Психологи стверджують фотографування майже кожного свого кроку є свідченням браку уваги до людини. в) Плаский екран це надто мало для повноцінного розвитку навчальні відеоігри не дають можливості дитині розвиватися сповна. г) Сотні тисяч дітей страждають через надмірне нав'язування їм екрана в ранньому віці батьки даючи в руки дитині гаджет самозаспокоюються

	думкою про розвиток дитини через новітні технології. д) Надмірне користування гаджетами призводить до цифрового слабоумства хвороби гальмування пам'яті й мислення.

11. Доберіть приклад до кожного типу речень

Тип речення	*Приклад речення*
1. складнопідрядне 2. складносурядне 3. безсполучникове 4. складне речення з різними видами зв'язку	а) Люби музику - вона облагороджує твої думки і почуття. б) Красна пташка своїм пір'ям, а людина - знанням. в) Що в пісні співається, те в житті збувається. г) Голос у нього гучний і спочатку завжди впевнений. д) Небо вночі чисте, і видно, як падають зорі.

12. Приєднайте до частини *Хмари вкрили небосхил* ... запропоновані варіанти та з'ясуйте тип кожного з утворених речень

Варіант завершення речення	*Тип речення*
1. ... і рясна злива не забарилася. 2....та й зависли над принишклим містом. 3. ... дарма що недавно вигрівало сонце. 4. ... навіть клаптика світлого не лишилося.	А просте речення з відокремленими членами Б просте з однорідними членами В складне безсполучникове Г складнопідрядне Д складносурядне

ІІ варіант

1. Безсполучниковим складним є речення

А А дівча тим часом росло, і якось нараз довідалося все село, що це Петруня — лісникова дочка.

Б Ще після війни люди возили з глинища глину на дахи: світло-жовту, червону, білу.

В З полтавської Богданівки, з біленької селянської хати рушила у світи творчість народної художниці Катерини Білокур, пішла до людей її малярська поезія, сповнена якоїсь майже магічної сили, майже фантастичної краси.

Г Якби голос ніжний, тихий, любий запунав — на хвилину б, може, лихо він тяжке приспав.

2. Безсполучниковим складним з однорідними простими реченнями є речення

А Ми думаєм про вас — і тому наші руки не в'януть біля плуга і станка.

Б Ще раз постукала у вікно — в господі нічого не зворухнулось.

В У такі ночі довго хвилюється серце косаря: йому згадується літо.

Г Тепер ніби все з'ясовується: Кий — це той, хто разом із братами заснував наше місто, від його імені пішла й назва.

3. Безсполучниковим складним з неоднорідними простими реченнями є речення

А Прощання перейде колись у картини мої, розлука зів'є собі гніздо в моєму серці.

Б Стоїш високо — не будь гордим, стоїш низько — не гнися.

В Я знаю: кожній дитині потрібна ласкава увага батьків.

Г Життя коротке — мистецтво вічне.

4. Складається з трьох простих речень безсполучникове складне речення

А Сашко навшпиньках зайшов у свою кімнату, хутко ліг, заплющив очі: у синьому океані біля його хати повз грушу пропливали білі айсберги.

Б Гарячою зеленою барвою горить на сонці ячмінь, широко стелиться килим ясно-зеленого вівса, далі, наче риза рути, темніє просо.

В Берег наближався, ліс виростав, і намети в затінку дерев збільшувалися.

Г Блакить мою душу обвіяла, душа моя сонця намріяла, душа причастилася крутості трав — добридень я світу сказав.

5. Необхідно поставити кому між частинами безсполучникового складного речення (розділові знаки пропущено)

А Рада б зірка зійти чорна хмара заступає.

Б Раптом Сіроманець заліг з горба вітер доніс йому запах дикого звіра.

В По дорозі косарі гомоніли про різне злазили з воза перед калюжами й на гору потім сідали і я знов бачив навколо себе їх велетенські спини.

Г У груші був тоненький голосочок вона в дитинство кликала мене.

Д Немає нічого страшнішого за невідомість тоді кожна хвилина видається вічністю.

6. Необхідно поставити двокрапку в безсполучниковому складному реченні (розділові знаки пропущено)

А Зайде сонце Катерина по садочку ходить.

Б Сонце високо косарі далеко коси дзвенять коні пасуться.

В Люди кажуть земля прогрілася аж до материка.

Г Багато снігу багато хліба.

Д Настало літо настали й жнива.

7. Необхідно поставити тире в безсполучниковому складному реченні (розділові знаки пропущено)

А Вона подивилась на сина і не пізнала його перед нею стояла сувора і без кінця далека їй людина.

Б Поглянь у себе море там вирує міниться і грає.

В Мало прожити життя треба життя зрозуміти.

Г Мені снилось я мельник в старому млині.

Д Мені відкрилась істина печальна життя зникає як ріка Почайна.

8. Після речення *Ранок сонячний…* треба поставити тире, якщо серед варіантів його продовження вибрати

А подуває легкий вітерець.

Б у небі жодної хмаринки.

В море виграє хвилями.

Г вечір доволі холодний.

Д сади буяють ароматами.

9. Між частинами безсполучникового складного речення треба поставити двокрапку в рядку (розділові знаки пропущено**)**

А Весна іде красу несе.

Б Я знаю мова мамина свята.

В Боятися вовків у ліс не ходити.

Г Не штука ганьбити штука ліпше зробити.

Д Будеш сіяти з сумом вродить печаль.

10. Між частинами безсполучникового складного речення треба поставити двокрапку в рядку (розділові знаки пропущено)
А Закрався вечір одшуміла праця.
Б Дощ упав на трави оживуть отави.
В Я знову вгадую приїдеш ти чи ні?
Г Світило сонце парувала земля.
Д Зрубав дерево посади два.

11. Між частинами безсполучникового складного речення треба поставити двокрапку в рядку (розділові знаки пропущено)
А Здалось на мить пливе у безвість ночі під парус хмар високий корабель.
В На зеленій траві біті чайки сидять білі свічі юрять на тарелях латать.
В Людство не усвідомить себе як єдине ціле, не буде йому добра.
Г Ще сонячні промені сидять досвітні огні вже горять.
Д Небо скоро затяглося хмарами стало мрячити.

12. Після речення *Гамір умить стих…* треба поставити двокрапку, якщо серед варіантів його продовження вибрати :
А стало чути навіть політ бджоли.
Б навіть дерева стоять безшелесно.
В пролунав дзвоник на урок.
Г усе навколо принишкло.
Д навколо запанувала дзвінка тиша.

Складне речення з різними видами зв’язку

І варіант

1.Частини складного речення з різними видами зв’язку
А поєднуються тільки сполучниками сурядності
Б поєднуються тільки сполучниками підрядності
В ніколи не поєднуються сполучниками
Г можуть поєднуватися сполучниками сурядності, підрядності та інтонаційно
Д поєднуються сполучниками сурядності або підрядності

2.Укажіть складне речення із сурядним і підрядним зв’язком
А Ось мати ступила вбік, і тепер кругла таріль сонця засріблилась у густій блакиті, а довкола материної голови вже не іскрився й не мерехтів німб.

Б А тобі якусь хвилю здалося, що зараз ось іде вона мимо криниці, під яблунею, а отой німб таки світиться довкола її посіченої сивиною голови.
В Тут росли колючі кущі терну, шипшини та глоду, красувалися й дозрівали на вітах ламкої крушини темно-червоні ягоди, що їх у народі звуть вовчими.
Г Ще дивен дим, і хата ще казкова, і ще ніяк нічого ще не звуть.
Д Весну, либонь, зачарували, а тепер вона чекає й не може дочекатися на слово, яке відразу ж випустить її на волю.

3. Укажіть складне речення, що має чотири частини

А В темряві подеколи траплялись ягоди, вони проходили мимо дивною сповільненою ходою, і їм здавалося, що вони ступали по дні великої прозорої річки.
Б А в цей час наді мною твориться диво: хтось невидимим смичком провів по синьому піднебессі, по білих хмарах, і вони забриніли, як скрипки.
В І хоч зараз гудки вже відмінено, проте Віруньці, й досі вони часом озиваються в душі, адже під спів цих гудків привело її кохання на Зачіплянку.
Г Коні чвалають по калюжах, у повітрі свіжа вологість, де-не-де блимають далекі вогники.
Д Букет півоній, які мати несла в руці, поширював п’янкий запах – власне, в руках її наче вигойдувався букет тонких пахощів.

Завдання № 4 – 6 містять ТРИ правильні відповіді

4. Укажіть складні речення з різними видами зв’язку

А Я опустив руку з чирям у воду, але воно навіть не нахилилося до води, серед якої виросло.
Б Вітер підганяв їх на снігових белебнях,але як тільки вони скочувались у яр, Сіроманцеві доводилося похекати та попріти.
В Я довго лежу і слухаю, як дзвонить у такт дзвонів степумоє серце.
Г День сонячний і прозорий, і хочеться, щоб йому не булокраю.
Д Михайло якраз натрапив на ту розмову чи суперечку, встряв у неї й почав доводити інспекторові, що він не має права лаяти учнів, і сказав щось образливе для самого інспектора.

5. Укажіть речення, в яких правильно розставлено розділові знаки

А Як верби гарно похилились, мов дивляться, що там робиться внизу, по тих хатках та вулицях, та й собі радіють, що люди відпочивають, що їм

затишно й гарно.

Б Гусак випірнув і сперся забитим крилом на воду, крило заболіло, запекло наче сперся він ним не на воду, а на вогонь.

В) Над ними зумлили комарі, біля насспросоння коли-не-коли схлипувала річечка, а над усім світом протікала зоряна імла.

Г Минули дні, і не раз можна було бачити Сіроманця в ярах за висілком: він сидів і терпляче чекав, доки Андрійко Лях покатається на лижах зі своїми однокласниками.

Д Загадка – це чарівний світ поетичної таємниці і в цьому світі мороз поєднаний з весною, що виступає прекрасною руйначкою всіх його мистецьких та господарських звершень.

6. Укажіть складні речення, що мають шість частин

А Перше, що побачив Климко, коли розплющив очі, було велике, рівно обведене коло червоного сонця у вікні; воно світило мов крізь морок, і хлопчик став пригадувати, де він.

Б Незабаром скінчиться навчання, і я знову матиму змогу ходити купатися на Ворсклу, ловити вудкою рибу, а трохи пізніше збирати суниці; не встигнеш оглянутися, як уже поспіють у саду яблука, грушки, наллються соком виноградні грона, а там далі покличуть у ліс гриби та горіхи.

В Збираючи книжки, я почув, як надворі загуркотів віз, як заскрипіла наша хвіртка, обізвалась радісно качка, забряжчали одні й другі двері, і на порозі, наче весняночка, стала розрум’янена і осяйна Мар’яна .

Г Коли ступила між дерева, коли побачила, як по їхньому гіллю згори донизу ллється наче якесь аж туманне сонячне проміння і як у тому промінні мінливо зблискує листя, коли почула вогкий, густий, прілий запах лісу, — всміхнулась, і вже, здається, весь день ота усмішка не сходила з її уст.

Д Поза центральною вулицею, де світять чотири газові ліхтарі на все місто, скоро зайде ранній осінній вечір, лягає непроглядна тьма, яку не можуть здолати кволі вогники гасівок, що тьмяно поблискують крізь вікна старосвітських одноповерхових будиночків.

У завданнях № 7 – 10 визначити ВСІ правильні відповіді

7. Укажіть речення зі сполучниковим сурядним і підрядни зв'язком

А Яків повів коней навпростець, і було чутно, як тріщаву них під копитами сушняк.

Б Ніна спочатку думала про Якова Македона, що привернув її увагу, та згодом сильніші спогади витіснили його образ, і перед очима постали і люди інші, і події, що їх довіку не забути.

В То поїзд затримували на станціях, бо колія була зайнята, то машиніст довго домовлявся із станційними працівниками, що не хотіли відпускати вугілля, взагалі поїзд чомусь довго стояв перед семафором.

Г Майже кожного місяця я приїздила до Києва, але раз у раз траплялося так, що або Ванда Львівна виїхала до Львова, або я через якісь обставини не могла її дочекатися.

Д Душно й солодко пахне в низовому бабиному садку тернів цвіт, гудуть у ньому бджоли з теплого, під сонячного боку та оси, що налітають сюди з лісу попастися.

8. У якому реченні поєднано безсполучниковий і підрядний зв'язок?

А Я мрію так життя прожити, щоб у плодах моїх хитались віти, щоб розроставсь у глибинах корінь мій.

Б Дивовижні сцени можна було побачити в ці хвилинив таборі: той сміявся, той плакав, там обнімалися, там підняли на руки і цілували стареньку бабусю, що принесла останню качку.

В Тихо розмовляли, наказували, як бути з хлібом, щотреба продати, що купити, чим засіяти пари і що сіятипо озимині.

Г Так це ім’я прилипло до Івана, пізніше письменник додав до нього прізвище Черемшина, яке взяв від назви річки Черемош.

Д Пташки замовкли, трави стихли, лише берези сколихнулись, лише вербиці поклонились, та вітер золотимод дерева до дерева почав шпурляти, кружляючи червоне.

9. Укажіть реченнія з безсполучниковим і сурядним зв'язоком

А Ми не святі, у нас були гріхи, але боролись ми за правду сміло.

Б Наснилося: осінні фарби щирі, а я – безлистий клен у синій млі, і птахи, відлітаючи у вирій, заночували у моїм гіллі.

В Східний небокрай червоно горів, неначе хтось далеко на обрії запалив велике кострище.

Г За вікном шумить дощ, і великий світ, населений людьми, поспішає крізь негоду, землетруси, пожежі.

Д І я знайшов дорогоцінну істину, гартовану залізом і вогнем: без роботи

жити нам немислимо, і без любові ми не проживем!

10. Укажіть правильні твердження

А У реченнях із сполучниковим і безсполучниковим зв'язком вживається тільки кома

Б У реченнях, які складаються з кількох простих речень, можуть стояти поруч два сполучники або сполучник і сполучне слово.

В Між двома сурядними реченнями, з'єднаними сполучниками і (й), та (і), якщо вони мають спільне підрядне, кома не ставиться.

Г У складних реченнях з різними видами зв'язку вживаються такі ж розділові знаки, що і в складносурядних, складнопідрядних та безсполучникових складних реченнях.

Д Сполучникові складні речення (складносурядні, складнопідрядні) і безсполучникові складні речення часто бувають синонімічними.

11.Укажіть відповідність між реченням тайого характеристикою

Види речень	*Речення*
А речення з сурядним і підрядним зв'язком Б речення з безсполучниковим і сполучниковим зв'язком В речення з усіма видами зв'язку Г складнопідрядне речення з кількома підрядними	1. Сонце вилізло з-за обрію, червоне, нежарке, заблищало на металевих боках механізаторів, що безладною чередою збилися коло штабного вагончика: знову там за чимось затримка. 2. Косинка мав гострий природний розум, але він просто не любив розводити теревені, він вважав, що художник промовляє до людей найкраще своїми творами безпосередньо. 3. В душі зберігаю навіки години, коли я побачив той край, де, вшир розмахнувшись в степах України, назустріч до моря полинув Дунай. 4. Сонце гріє, вітер віє з поля на долину; над водою гне з вербою червону калину. 5. Хороше зараз у лісі, і додому не хочеться йти, бо так багато у ньому цікавого.

12. До складної синтаксичної конструкції з сурядним і підрядним зв'язком належить речення

А Соломія не знала, як коли це сталося, - втома і шум комишу приспали її.

Б Остап подавсь на розвідки і скоро повернувся, щоб заспокоїти Соломію: скрізь тихо, спокійно, днина тепла і ясна.

В Гості почали прощатись, але тут Тетяна згадала, чого вона, властиве, прийшла.

Г Кілька разів Остап ускакував у воду мало не по пояс, часто Соломія з розгону натикалася на кущ верболозу, але кожен раз вони давали собі раду і знову мчали вперед, добуваючи останні сили.

ІІ варіант

1.Укажіть складне речення з різними видами зв'язку

А Про юність золоту, що одцвіла зорею, лишились старості лиш спогади одні (В. Сосюра).

Б Осінній вітру крок, і хмари над землею, і пада жовтий лист в вечірньому огні (В. Сосюра).

В Коли почую твій співучий голос і легкий сміх навколо забринить, мені здається: серед поля колос гойдається і пташка десь дзвенить (П. Филипович).

Г На старості літ Джеря любив довгими зимніми вечорами розказувати дочці й онукам, де він бував, що він бачив, в яких краях ходив, з якимг людьми зустрічався (І. Нечуй-Левицький).

2. Виділіть речення із сурядним і підрядним зв'язком

а) Сонце і повітря лоскочуть щоки, а зелень ялинкових гілок виглядає з-під снігу так свіжо, що здається, надворі стоїть весна, одягнена у білі шати (М.Коцюбинський).

Б) Минає літо, осінь вже бреде, лісів багрянець торкнувся вересневий, і пахне чебрецем, і листя де-не-де, кружляючи, лягає під дерева (Л. Тендюк).

В) В ті дивні дні, коли мої штани іще трималися на одній підтяжці, я все ніяк допетрати не міг, що крутиться земля, мов куля кругла (Б. Олійник).

Г) Варто писати про наші села й міста, про наші вулиці, треба називати їх. справжніми іменами, щоб у людських серцях рідна земля оживала, щоб чоловік, уперше потрапивши на те чи інше місце, безпохибно пізнав -ось він, той край, про-який читав.

3. Виділіть речення зі сполучниковим і безсполучниковим зв'язком

А Яків повів коней навпростець, і було чутно, як тріщав у них під копитами сушняк (А. Шиян).

Б Ніна спочатку думала про Якова Македона, що привернув її увагу, та згодом сильніші спогади витіснили його образ, і перед очима постали і люди інші, і події, що їх довіку не забути (А. Шиян).

В То поїзд затримувався на станціях, бо колія була зайнята, то машиніст довго домовлявся із станційними працівниками, що не хотіли відпускаи вугілля, взагалі поїзд чомусь довго стояв перед семафором (А. Хижняк)

Г Майже кожного місяця я приїздила до Києва, але раз у раз траплялося так, що або Ванда Львівна виїхала до Львова, або я через якісь обставини не могла її дочекатися (М. Пригара).

4. Укажіть речення з безсполучниковим і сполучниковим підрядним зв'язком

А Постановник не осипав Ярославу компліментами, він після роботи тільки потиснув їй руку, але цей мовчазний потиск руки був для неї дорожчий за слова (О. Гончар).

Б Пташки замовкли, трави стихли, лише берези сколихнулись, лише вербиці поклонились, та вітер золотим од дерева до дерева почав шпурляти, кружляючи червоне (П. Тичина).

В Тихо розмовляли, наказували, як бути з хлібом, що треба продати, що купити, чим засіяти пари і що сіяти по озимині (С. Скляренко).

Г Дивовижні сцени можна було побачити в ці хвилини в таборі: той сміявся, той плакав, там обнімалися, там підняли на руки і цілували стареньку бабусю, що принесла останню качку (Я. Ваш).

5. Укажіть речення з безсполучниковим і сполучниковим сурядним зв'язком

А) Він так розійшовся, що в Євмена не залишилося найменшого сумніву: буде все так, як вирішив Таливон (Я. Стецюк).

Б) Половець став на порозі - досвіток був повитий білими пасмами, під стіною темніла калюжа, проте не дощило (Є. Гуцало).

В) Море дедалі втрачало спокій; чайки знімались з одиноких берегових скель, припадали грудьми до хвилі і плакали над морем (М. Коцюбинський).

Г) Якось химерно запахли абрикоси: запах був ніжний і нагадував чомусь старий Прованс і старомодні кабріолети (М. Хвильовий).

Д) Хто пустив поголоску, звідки вона взялася, ніхто не знав (М.Коцюбинський).

6.Укажіть речення, у якому неправильно розставлені розділові знаки

А Є прадавні скарби, що намертво лежать у землі, і є живі скарби, що йдуть по землі від покоління до покоління, огортаючи глибинним чаром людську душу (М. Стельмах).

Б Погортайте сторінки сивих віків, і вам відкриється багато поетичних таємниць, і ви почуєте голоси творців, імена яких так розгубила історія, що вже навряд чи знайдемо багатьох сіячів, чия поетична нива, ставши народною, квітує й сьогодні (М. Стельмах).

В Крізь шибки вікон стежили за рекрутом сиві бабусі і він, вітаючись із сусідами йшов вузенькою вулицею, де поряд з іншими убогими хатами стояла його хата з трьома вікнами і такою давньою покрівлею, що вже замість соломи виднівся суцільний мох з, якого буйно росли окремі стеблини жита (А. Шиян).

Г У гущавину бору долітали з міста передзвони, і, можливо, не один звір, нашорошившись, слухав одноманітне гудіння і мчав потім, сполоханий, в такі хащі, де давно не ступала людська нога (А. Шиян).

Д Почали радитися, як їм вибратися з плавнів, куди йти (М. Коцюбинський).

7. Укажіть речення, що відповідає поданій схемі […], (...), (...), (...)

А Людина йде по рідних вулицях, де пройшло її дитинство, де буяла молодість, де проходили найкращі роки життя (Я. Ваш).

Б Панас той і Микола... народилися в розложистих степах, де вітер та народ була їх перша школа (М. Рильський).

В Вишиває і співає, і ніхто не зна, де узор вона кінчає, де ту пісню почина (М. Рильський).

Г За морем холодним, в далекій чужині, де сонця ніколи не видно з тайги де нетрі, болота лихі та пустинні, та скали кремінні, та вічні сніги (П.Грабовський).

Д Герман Гольдкремер був одним із перших спекулянтів, що злетіли на Борислав, мов хижі ворони на падло (І. Франко).

8. Укажіть схему, якій відповідає подане речення

Хіба ж під вечоровими яворами, у головах яких стояли зорі, а в ногах жебони вода, таким ввижалося власне свято? (М. Стельмах).

А. [ ], (у яких...), а [ ], [ ]?

Б. [ ], (у яких...), а [ ], [ ]?

В. [, (у яких..., а (...), ...]?

Г. (Хіба...), (у яких...), а [ ], [ ]?
Д. [, (у яких...), а [ ], [ ]?

9. Визначте складні речення з різними видами зв'язку

А. Хоч у житті стрічав тебе я рідко, та все ж мені той спогад серце гріє (І.Франко).

Б Дедалі скульптор все більше переконувався в тому, що мусить негайно виїхати звідси (О. Гончар).

В Почувається, як їм щасливо у парі, як гарно та вільно і беззвучно плисти по озерцю (О. Гончар).

Г В нас тепер іде свята війна за оборону небесної держави, і боротись ми всі за неї мусим до загину, хто чим здолає, - хто вогнистим словом, хто вчинками пророчистими (Леся Українка).

Д Висока й міцна, як дубина, стояла по горах кукурудза, вип'явши напоказ грубі качани; виноград по садах жовтів, наливався (М. Коцюбинський).

Е Поговоривши на ту тему, гості почали прощатися, але тут Тетяна Степанівна згадала, чого вона прийшла (М. Коцюбинський).

10. Назвіть речення із сурядним, підрядним і безсполучниковим зв’язком

А Справді, під темним небом затривожився ліс, закипіло листя на ньому, деревам захотілося бігти, але вони не знали, куди податися, й, стогнучи, металися на всі боки.

Б Контури образу були тільки злегка намічені білою крейдою, а Семаковський так легко і скоро перебігав по них пензлями і такими, буцім повітряними, красками закладав їх, що здавалося, ніби він не малює, а вичаровує з дошки образ.

В Баритон і другі тенори смикали мене за пояс і плечі, регент махав на мене й одчайдушно моргав очима й бровами першому тенорові; навіть статечний, поважний директор бентежно ступив крок уперед, щоб глянути, який це пустун наважився так зухвало зіпсувати урочисту частину обідні.

Г Кожна ягідка горіла твердим кораловим світлом, воно було рівне й туге, і тільки хіба що язички-зайчики віддзеркалювались від блискучої шкірки.

11.До складних речень з різними видами зв’язку належать синтаксичні конструкції

А Зростала певність, що все скінчиться добре, - і Соломія зазнає ще щасливого життя.

Б Глибока ніч цілою ватагою налягала на груди та не давала дихати, а думки несміло знов мацали мозок, ворушились і розгортались.

В По чорній річці поміж білими берегами прудко пливе човен, тане в далині й обертається в цятку; за ним несе вода другий, порожній, хлюпає його білі боки і фарбує їх у чорний колір.

Г Гарний сильний голос співав на воді, все наближаючись, все зміцнюючись, і турки заслухались.

Д Соломії було якось особливо весело і легко сьогодні на душі, так здорово дихалось морозним повітрям, усе погане, що було в житті, відсувалось назад, блідло.

13. Установити відповідність між складними реченнями та їх типами

Типи речень	*Приклади речень*
1. Сурядний і підрядний зв'язок 2. Безсполучниковий і підрядний зв'язок 3. Безсполучниковий і сурядний зв'язок 4. Безсполучниковий, сурядний і підрядний зв'язок	А Соломії не так жалко було себе, як Остапа; вона уявляла собі, як він тепер лежить хворий і самотній у пущі і виглядала його з очеретів. Б Він поклав гребнем борозни на рідкому волоссі, розчесав вуси, на кінчиках жовті, і довго любувався сухим високим чолом та благородним панським обличчям, що одбивалося в синявих водах туалетного дзеркала. В Обернувшись назад і глянувши на небо Соломія побачила червоні, як грань, хмари – зразу стали зрозумілими їй і той дим, що вона чула, і тепло, і неспокій птахів, і тікання звірів. Г Ноги грузли часом по коліно в цмоковинні, цупкий комиш ламався, тріщав та бив по лиці, плутався під ногами, а Соломія бігла все вперед, пойнята жахом, нічого не помічаючи, бажаючи забігти якомога далі. Д Соломія бігла, хоч ноги в неї були слабкіші, ніж учора, а повітря було якесь густе, і трудно було дихати ним.

Використані джерела

1. О. Авраменко, О.Тищенко. Українська мова: правопис у таблицях, тестові завдання: навч.посібник для підготовки до ДПА та ЗНО для учнів загальнооосвітніх закладів. – К.: КНИГОЛАВ, 2018. – 192 с.
2. Д.І.Дроздовський, О.В.Калинич. Зошит для контрольного оцінювання з української мови. 9 клас. – Х.: ТОВ «Астрон+», 2017. – 88 с.
3. О.В.Єременко, А.В.Лупійчук. Збірник завдань з української мови та диктатів для підготовки до ДПА з української мови . 9 клас. – К.: Видавничий дім «Освіта». – 64 с.
4. Т.О.Квартник, В.В.Приходько. Експрес-підготовка до ЗНО. Українська мова та література. – Х.: АССА, 2018. – 296 с.
5. І.Г.Хворостяний. Українська мова: лайфхаки. – Х.: «Ранок», 2018. – с.288. – (Серія «ЗНО без зайвої напруги»).